ચંદ્રકલા

હુસેની સીરીઝ નં. ૧

કીં. ચાર આના.

હુસેની સરીઝ નં. ૧

ચંદ્રકલા

એક દીલચશ્પ ડીટેકટીવ વાર્તા

લેખક:
નાગરદાસ ઇ. પટેલ

પ્રકાશક:
હુસેની સાહિત્ય કાર્યાલય
પો. બો. નં. ૫૨૩. મુંબઇ.

વ્યવસ્થાપક:
વર્ધમાન એન્ડ સન્સ
પાયધુની મુંબઇ નં. ૩

ધી "સૂર્યપ્રકાશ" પ્રીન્ટીંગ પ્રેસમાં પટેલ મળચંદભાઇ
ત્રીકમલાલે છાપ્યું. ઠે. પીરમશા રોડ—અમદાવાદ.

આ પુસ્તક હુમેની સાહિત્ય કાર્યાલયના માલીક માટે
કે. એ. સુરતવાળાએ પ્રકટ કર્યું.

આવૃત્તી પહેલી. પ્રત. ૫૦૦૦

સંવત ૧૯૮૨ સને ૧૯૨૬

સુચના.

હવે પછીની બીજી સીરીઝ આવતા માસની પહેલી તારીખે બ્હાર પડશે. તુરતજ મંગાવો. ફી. ચાર આના અગાઉથી મંગાવનારે બે આનાની ટીકીટ મોકલવી. લખો—વ્યવસ્થાપકને

ચંદ્રકલા

નટવર, હવે ગયા સિવાય છૂટકો નથી; સવારના અમે ચહા પીતા હતા ત્યારે જયન્તે ડોકુ હલાવતાં કહ્યું.

'ક્યાં ગયા સિવાય ?'

'પૂના–'

મ્હને નવાઈ લાગી કારણ કે આ કેસ એણે હાથ ધર્યો હોવાનો મ્હને સ્વપ્ને પણ ખ્યાલ ન હતો. ચહા પીધા પહેલાં કેટલોય વખત એણે આરામ ખુરસી પર પડયા પડયા વિચાર કરવામાં ગાળ્યો હતો, તે શાન્ત ચિત્તે શાના વિચાર કરતો હતો તેની મ્હને ખબર હતી. એક એક છાપુ એની પાસે પડયુ હતુ પણ ઉપર ઉપરથી નજર નાખી ને તેણે તે બધાંને એક બાજુ ફેંક્યાં હતાં, 'કર્ઝન કપ'ની સરતમાં જીતી જશે એવી જેને માટે લોકો સોએ સો ટકા ખાત્રી રાખતા હતા તે ચંદ્રકલા નામની ઘોડી ગુમ થઇ ગઇ હતી અને તેના 'ટ્રેનર'નું ખૂન થયું હતું.

'મ્હને સાથે આવવાને હરકત નથી.' મ્હેં ઉમેર્યું.

'મોટી મહેરબાની. તું સાથે હઈશ તો આનંદ આવશે. જરા સાથે પેલું ત્હારૂં દૂરબીન લઇ લેજેને.'

થોડીવારે અમે તૈયાર થયા અને પૂના જવા નીકળ્યા. બીજા વર્ગના ડબ્બામાં ઘણી ઓછી ભીડ હતી. અને અમને એક આખુ ખાનુ મલ્યું હતું. ઘાટકોપર છોડયું એટલે અમે વાત શરૂ કરી.

' ગાડી હમણાં સાડત્રીસ માઇલની ઝડપે ચાલે છે.' એણે ઘડીઆળ જોઇને કહ્યું.

' માઇલના પથરા જોયા ? '

' નારે ! પણ એટલું તો તારના થાંભલા જોઈ કહી શકાય. બે વચ્ચેનું અંતર સાઠ વાર છે એટલે એ ઉપરથી ઝડપનો હિસાબ કાઢી શકાય. ત્હેં ચંદ્રકળા અને તેના ટ્રેનર સમરસેનની વાત છાપામાં વાંચી છે ને ?'

' ટાઇમ્સ અને ક્રોનીકલ વાંચી ગયો છું.'

' એમાં જરા અક્કલ ચલાવવા જેવું કામ છે. એ આખુ કામ એવું નવાઇ ભર્યું અને કાળજીપૂર્વક કરાયું છે કે એમાં છાપાંવાળાથી ઝાઝે ચંચુપાત થાય એમ નથી. આમ છે એટલે વસ્તુસ્થીતિ શી છે તે આપણે જોઈ જઇએ અને તેના પરથી કયા અનુમાન પર આવી શકાય એનો વિચાર કરીએ તો ઠીક, શનીવારે રાત્રે મ્હને બે તાર મળ્યા. એક એના માલિક સર મથરાદાસ તરફથી અને બીજો ઇન્સ્પેકટર રીલીનો;

' શનીવારે સાંજે !' હું બોલી ઉઠયો ' અને આજે સોમવાર થયો. કાલનો આખો દિવસ શા માટે જવા દીધો ?'

' મૂર્ખાઇ ! બીજું શું નટવર ! ત્હેં કરેલાં મ્હારાં વર્ણનો વાંચનાર એમજ માને ! પણ એમ નથી. મ્હેં જાણ્યું કે ઘોડી આડી અવળી કંઈ ગઇ હશે તે જડશે એ કાંઇ નાનું સરખુ ઘેટુ નથી કે છૂપાવીને લઇ જવાય ! અને ઇન્સ્પેકટર રીલી જેવો ચબરાક માણસ જ્યારે કામ કરે છે ત્યારે સારૂ પરિણામ આવશે એમ મ્હેં ધાર્યું

હતું. પણ એણે વીકાજી વેંજુ નામના એક જણને પકડયા સિવાય બીજું કાંઇ કર્યું નથી એટલે આજે આપણે ઉપડીએ છીએ.

'ત્હેં કાંઇ અભિપ્રાય બાંધ્યો ?'

'કડીઓ બેસાડવા પ્રયત્ન કર્યો-માત્ર પ્રયત્ન જ. ત્હને પણ કહી જાઉં-ત્હારી સલાહ પણ નિરૂપયોગી નહિ જાય.'

અમે બેઉ સ્વસ્થ થયા. એક વિગતો કહેવાને ને બીજો સાંભળવાને.

'ચંદ્રકલા એ આઇસોનોમી જાતની બહુજ પાણીદાર ઘોડી હોઇ એના પૂર્વજો જેટલી જ પ્રખ્યાત છે. એને પાંચમુ વર્ષ જાય છે, અને ટર્ફ કલબ તરફથી એણે પુષ્કળ ઇનામો જીતી સર મથરાદાસની પ્રીતિ મેળવી છે. લોકો વાતો કરે છે કે સર સાહેબને એના પર જેટલું વહાલ છે એટલું એમની પત્ની પર પણ ભાગ્યેજ હશે, પણ એની સાથે આપણને સંબંધ નથી. કર્ઝન કપ એ જીતી જશે એવી લોકોની પાકી માન્યતા હતી અને તેના પર પુષ્કળ 'બેટીંગ' થવાની સંપૂર્ણ વકી હતી. સરતના શોખીનોની એ માનીતી હતી અને એના પર રોકેલાં નાણાં કદીએ નકામાં નથી જતાં એવો એમનો અનુભવ હતો. એટલે એમ પણ હોય કે કેટલાક વિરોધીઓને એ ઘોડી આવતા શનિવારે થનારી પહેલી સરતમાં ન દોડે તો ટાઢક વળે.

'એવો વહેમ પાર્વતીમાં કે જયાં એનો તબેલો હતો ત્યાં હતો. અને એના માટે સંપૂર્ણ કાળજી રાખવામાં આવતી. એનો ટ્રેનર સમરસન પહેલાં 'જોકી' હતો અને સર સાહેબને ત્યાં પાંચ વર્ષ 'જોકી' તરિકે અને પાછળથી એનું શરીર ભારે થઇ ગયાથી 'ટ્રેનર' તરિકે સાત વરસ થયાં કામ કરતો હતો; અને ખંતી, મહેનતુ તેમજ પ્રમાણિક હતો. એના હાથ નીચે બીજા ત્રણ છોકરા અને એક બાઇ હતી અને એને ચાર ઘોડાની ચાકરી કરવાની હતી. આ છોકરામાંથી એક જણ વારા ફરતી દરરોજ આખી રાત પહેરો ભરતો. ત્રણે જણની ચાલચલગત્ સારી હતી. સમરસેન એની સ્ત્રી સાથે તબેલાથી

બસો એક વાર છેટે આવેલાં નાના સરખા બંગલામાં રહેતો એને છૈયાં છોકરાં હતાં નહિ એટલે એક ચાકરડી જેને સર સાહેબ તરફથી પગાર આપવામાં આવતો હતો તેનાથી એનું કામ નભ્યે જતું. એની આજુ બાજુનો પ્રદેશ ડુંગરાળ હતો અને ઝાડની વસ્તી ન હતી. ઉત્તર તરફ પૂના શહેર આવ્યું હતું અને પશ્ચિમે થોડે દૂર વીરરાવ નામના એક દક્ષિણી ગૃહસ્થે વસાવેલું વીરપુર નામનું નાનું ગામડુ અને તેનાથી ઉત્તર પૂર્વ ખડકી ગામ આવેલાં હતાં ખડકીમાં સરદાર રેજાખાનનો તબેલો છે અને તેની વ્યવસ્થા એના એક પ્રિય પાત્ર અહમદખાનના હાથમાં છે. એ સિવાય બીજી બાજુઓમાં ઝાઝી વસ્તી નથી. પાર્વતી અને વીરપુરની વચ્ચે મેદાન છે અને કોઇ કોઇ વાર રખડતા–ભરવાડો ને માવલા ત્યાં આવે છે અને એ પાંચ દિવસ રોકાઇ એમનાં ટોળાં આગળ વધે છે.

તે સાંજે ઘોડીને હમેશ મુજબ કસરત કરાવવામાં આવી હતી અને પાણી પાવામાં આવ્યું હતું અને રાત્રે નવ વાગે તબેલો બંધ કરવામાં આવ્યો હતો. બે છોકરાઓ સમરસેનને ત્યાં જઇ જમી આવ્યા હતા અને ત્રીજો–જેની રાતના ચોકી કરવાની પાળી હતી તેને માટે કામ કરનારી બાઈ ખાવાનું લઇ ગઇ હતી. પેલા છોકરાનું નામ ધોંડુ છે અને બાઇનું નામ યેસુબાઇ છે. બાઇ પોતાની સાથે ફાનસ લઇ ગઇ હતી કારણ કે એ રાતે વાદળાં હતાં અને અંધારૂં વધારે હતું.

'યેસુબાઇ તબેલાથી ત્રીસેક વાર છેટે હશે એવામાં જરા છરકી જેવો દેખાતો એક જણ એની પાસે આવ્યો. એણે કાળો આલ્પાકાનો કોટ તથા મખમલની ટોપી પહેર્યાં હતાં અને હાથમાં ગુલાબી રંગનો રેશમી રૂમાલ હતો. તેની ઉમર આશરે ત્રીસેક વર્ષ ઉપર હશે,

" હું ભૂલો પડયો છું પૂનાનો રસ્તો બતાવશો ? આ કઇ જગ્યા છે ?'

" તમે પાર્વતીવાળા તબેલા નજીક આવી પહોચ્યા છો અને પૂનાનો રસ્તો પેલા ઝાડ પાસે થઇને જાય છે.'

" એમ ? શું બુલન્દ નસીબ છે. !' એ બોલ્યો. 'હું ધારૂં છું કે આખી રાત એક પોરીઓ અહીં સૂઇ જાય છે ખરૂં ને ? અને તમે એને વાસ્તે ભાત લઇ જતાં હશો, તો પછી તમને નવાં લુગડાં મળેતો રાજી થાવ ખરાં ? લોને આ પેલા પોરીઆને-આપજો.'

" એની વાતથી બાઇ ગભરાઇને દોડી. તબેલામાં જઇને છોકરાને ભાત આપી-વાત કહેવા મંડી ત્યાં તો પેલો આવી લાગ્યો અને બોલ્યો:

" કેમ બા ! પૈસા કમાવા નથી ગમતા ? જરા રતિ તારી સાથે વાત કરવી છે' એમ કહીને એણે ખીસ્સામાંથી કાગળીઆંનો ચોડો કાઢ્યો.

"તમારે અહીં શું કામ છે ?' પોરિઆએ તેને દમ ભીડાવતાં પુછ્યું.

" તારા લાભની વાત છે બાવા. જોને કર્ઝન કપમાં તારી એ ઘોડી-ચંદ્રકલા અને શ્રીતારા દોડવાની છે. મ્હને ટીપ આપીશ તો તને નુકશાન નહિ જાય. અને તારા શેઠ પણ એમાંના એક પર 'બેટ' કરવાના હશે.'

" એમ ! ત્હને એ સમાચાર જોઇએ છીએ ?' છોકરાએ કહ્યુ ' ત્હારા જેવાઓ માટે અમે અહીં કુતરો પાળ્યો છે જા જતો હોય તો સીધો સીધો નહિ તો કુતરોજ છોડવો પડશે.' તે ઉઠ્યો અને કુતરાને છૂટો કરી જેવો બહાર આવે છે તેવોજ પેલો નાસી છૂટયો હતો અને તેનો પત્તોયે ન હતો.'

' સબુર,' મ્હેં કહ્યું ' છોકરો કુતરાને લઇને બહાર ગયો ત્યારે એણે તબેલાને તાળુ દીધુ હતું ?'

શાબાશ. નટવર ! તું પણ ઠીક ભેજું ચલાવે છે ! હાજી. એક તાળુ લગાવ્યું હતું અને એ જાણવા ખાતર તો મ્હેં પૂના

તાર કર્યો હતો. પેલી બારી એટલી મોટી ન હતી કે તેમાં થઇને માણસ અંદર જઇ શકે.

' ઘોંડુ બીજા છોકરાઓ આવે ત્યાં સુધી થોભ્યો. ચંદુબાઇ તો નાસી ગઇ હતી એટલે પેલા જમીને ચાલ્યા ત્યારે તેમની સાથે એણે સમરસેનને આ સમાચાર પહોંચાડયા અને કારેલાનું શાક એને બહુ ભાવતુ હતું એટલે એ એને પુરતા પ્રમાણમાં મોકલવામાં આવ્યું હતું. સમરસેન આ સમાચાર સાંભળી ચીઢાઇ ગયો પણ કાંઇ તપાસ કરવા ત્યાં આવ્યો નહિ, છતાં એની એના પેટમાં ચિંતા રહ્યા કરી અને પાછલી રાતના વહેલો ઉઠયો ને તબેલા તરફ જવા નીકળ્યો. એની સ્ત્રીએ એને વરસતામાં-કારણ કે રાતના ખૂબ વરસાદ પડયો હતો.-જવા ના પાડી પણ એનું સાંભળ્યા સિવાય તે ઘર બહાર નીકળ્યો.

' એની સ્ત્રી વિમળા સવારે સાત વાગે ઉઠી અને જોયું તો સમરસેન હજી પાછો ફર્યો ન હતો. તે તરતજ તબેલામાં ગઇ અને તપાસ કરી તો ઘોંડુ ઉંઘતો હતો અને તબેલાનાં બારણાં ઉઘાડાં હતાં. ચંદ્રકલા તથા સમરસેનનો પત્તો ન હતો.

' પેલા બે પોરિઆ પણ જોડેના ખણ્ડમાં સુતા હતા તેમને વિમળાએ જગાડયા અને ત્રણેએ મળીને ઘોંડુને જગાડવા પ્રયત્ન કર્યો પણ ઘોંડુ ઉઠયો નહિ એટલે એમના પેટમાં ફાળ પડી. અને ચંદ્રકલા તથા સમરસેનની તપાસ કરવા દોડયાં. પહેલાં તો અમે માન્યું કે સમરસેન ચંદ્રકલાને બહાર ફેરવતો હશે અને હમણાં લઇ આવશે પણ ધીરજ નહિ રહેવાથી તેમણે તપાસ શરૂ કરી.

' વીરપુર તરફ અધંક રસ્તે એક ઝાડ પરથી સમરસેનનો કોટ મળ્યો. અને એનાથી થોડે દૂર એક નાળામાંથી એનું મુડદુ જડી આવ્યું. ચંદ્રકલાનો પત્તો ન હતો. સમરસેનના કપાળમાં કોઇ મજબુત હથીઆર વતી સખત ફટકો પડયો હતો અને એની જાંઘમાં

૧૨૯૮૭

અમુલ્ય તક.

:: દરજીઓ તથા બાનુઓને ખુશ ખબર ::

ચેતવણી

કેટલાક કારખાનાવાળાઓ અમારા માલની નકલ કરી હલકો સુતર વાપરે છે માટે ઘરાકોને લેતી વખત નામ અને ટ્રેડ માર્ક તપાસી માલ લેવો.

શેખ. શરફઅલી મામુજી

અમારા કારખાનામાં બનેલો માલ એક વખત વાપરવાથી તમોને સંતોષ મળશે. ભાવમાં કીફાયત અને મજબુતાઈમાં સૌથી ઉત્તમ જાણીતા વેપારીઓને ત્યાંથી મળશે.

ઠે. શરફ મેનશન ૭૧ પ્રિન્સેસ સ્ત્રીટ મુંબઈ ૨.

એક મોટો ચીરો પડયો હતો જે કોઇ ધારદાર હથીઆરથી કર્યો હોય એમ લાગતુ હતુ. ધાડપાડુઓ સાથે સમરસેન હિંમતથી લઢયો હોય એમ એના હાથમાંના ધારદાર ચપ્પુપરના લોહી ઉપરથી જણાઇ આવતું હતું. હાથા સુધી ચપ્પુનું આખુ પાનુ લોહીથી ખરડાયલુ હતું અને એના હાથમાં ધાડપાડુનો રૂમાલ હતો. રૂમાલ રેશમી હોઇ એનો રંગ ગુલાબી હતો: અને તે આગલી સાંજે આવનાર પેલા અજાણ્યાની માલિકીનો હતો એમ ચેસુબાઈનું કહેવું હતું. અને એણે એની પાસે જોયો હતો.

‘ ઘોંડુ પણ જ્યારે ઘેનમાંથી જાગ્યો ત્યારે રૂમાલની વાતની સાક્ષી આપતો હતો. અને એની ખાત્રી હતી કે જ્યારે એ કુતરાને છોડવા ઉઠયો ત્યારે એ અજાણ્યા માણસે બારીમાં ડોકું ઘાલીને એના શાકમાં કાંઈ ભેળવ્યું હતું, અને તબેલાને ચોકીદાર વગરનો કરી દીધો હતો.

‘ અને ચંદ્રકલાનાં પુષ્કળ પગલાં નાળાની બાજુએ પડયાં હતાં અને પુરવાર કરતાં હતાં કે જરા ઝપાઝપી વખતે તે ત્યાં હાજર હતી. પણ તે પછી તે જડી નથી. એને પકડી લાવનારને એક મોટી રકમનું ઇનામ આપવાનું સરસાહેબે જાહેર કર્યું છે તો પણ હજુ એનો પત્તો નથી. વીરપુરના માવલા એનો પત્તો મેળવવા ખૂબ રખડયા પણ એની જરાય ભાળ એમને મળી નથી. ઘોંડુએ ખાતાં ખાતાં રહેવા દીધેલું કારેલાંનું શાક પૃથક્કરણ કરવા મોકલાવ્યું હતુ. તેના પરિણામ પરથી જણાય છે કે એમાં અફીણના મીશ્રણવાળી ભૂકી ભેળવવામાં આવી હતી. એજ શાક બીજા બે છોકરાઓએ ઘેર ખાધુ હતુ અને એમને એવી કાંઈ અસર થઈ ન હતી.

‘ આ એ કેસની વિગતો છે અને બહુ ખરાબ રીતે તે પ્રકટ થએલી છે. હવે પોલિસે શું કર્યું છે તે કહી જાઉં ?

'ઇન્સ્પેકટર રીલી જે આ કેસમાં કામ કરે છે તે એક હુશીયાર અમલદાર છે પણ એનામાં કલ્પનાશક્તિની ખામી છે. એ એકજ શક્તિ એનામાં હોત તો એ ઘણો વધી ગયો હોત. એ આવ્યો કે તરતજ એણે પેલા અજાણ્યાનો પતો મેળવ્યો અને તેને પકડયો. એનું નામ વિકાજી વંજુ છે અને મૂળ સારા કુટુંમ્બનો છોકરો છે પણ ખરાબ સોબત અનેજુગારની લતથી બગડી ગયો છે. એ હજી બુકમેકર તરિકે કામ કરે છે અને એની ડાયરી પરથી જણાય છે કે એની પાસે ચંદ્રકલાપર આશરે પચાશ હજારની બેટિંગ હતી.

'પકડાતાં વેંતજ એણે પાર્વતીના તબેલાની મુલાકાતની વાત કબુલ કરી અને ત્યાં જવાનું કારણ ત્યાંના ઘોડાને લગતી છૂપી હકીકત મેળવવા પુરતુજ હતું એમ એણે જણાવ્યું. એનો વિચાર ખડકી જઇને 'સબરો' નામનો ઘોડો જે ચંદ્રકલા પછી બીજે નંબરે લોકોની પ્રીતિ મેળવવા ભાગ્યશાળી થયો હતો તેની પણ અહમદખાનના કોઇ નોકર પાસેથી માહિતી મેળવવાનો હતો. જ્યારે મરનારના હાથમાંથી મળી આવેલો એનો રૂમાલ એનેં બતાવવા આવ્યો ત્યારે તે ઘણો ગભરાઇ ગયો અને એનો ખુલાસો કરી શક્યો નહિ. એનાં ભીંજાયલાં કપડાં જણાવતાં હતાં કે વરસાદમાં એ રખડયો હતો અને એનો ડંડુકો તપાસતાં એમાં સીસુ ભરેલું જણાયુ હતું એટલે તેનાથી એણે સમરસેનના કપાળમાં ફટકો લગાવ્યો હોય એ સંભવિત હતું.

'પણ વિકાજીના શરીર પર ઘાનું નામેય ન હતું જયારે સમરસેનની છરી બતાવતી હતી કે એણે એના ખૂનીને ઓછામાં ઓછો છરીવડે એક ઘા તો કર્યો હોવો જોઇએ. આ જરાક ગુંચ હતી અને એ ઉકેલવાની એનામાં શક્તિ નથી.'

બધી હકીકત મ્હેં ધીરજથી સાંભળી અને મ્હને એમાં રસ પડયો એની ના ન કહેવાય. એમાંની ઘણી વિગતો ઉપર ટપકે

વેપારીઓની પડતી

થવાનું કારણ

તપાસીએ તો

ચોકસ હિસાબ રાખવાની અને નફો નુકશાન

જાણવાની બેદરકારી છે.

આટલું જાણ્યા પછી જો

વધુ સુખી થવું હોય તો

આજેજ મળો અગર લખો:—

ધી પ્રાઈવેટ એકાઉન્ટન્ટ એજન્સી.

૧૧૦, ખાંડ બજાર, મુંબઇ નં. ૩.

છાપામાં આવેલી તે મ્હેં વાંચી હતી પણ પરસ્પર સંબંધ જાળવીને તેમનું કરવામાં આવેલું વર્ણન આટલું રસિક હશે એનો મ્હને ખ્યાલ ન હતો.

'પણ સમરસેનની જાંઘમાં થયેલો ઘા તેના પોતાના ચાકુથી થયો હોય એમ બનવું સંભવિત નથી?' મ્હેં કહ્યું 'પેલો ફટકો લાગવાથી એ પડયો ત્યારે એનુંજ ચાકુ એને વાગ્યું હોય એ મ્હારા મતે બનવા જોગ છે.'

'એમ થવું સંભવિત છે ખરૂં' જયન્તે જણાવ્યું.

'એ હિસાબે ગુન્હેગારના લાભમાંના એક અગત્યના મુદ્દાનો એની વિરૂદ્ધ નિકાલ થઈ જાય છે.'

'છતાં કોણ જાણે પોલિસનો અભિપ્રાય શોયે હશે!' મ્હેં કહ્યું.

'મ્હારા મતે તો' જયન્તે જણાવ્યું, 'પોલિસ એમ માનતી હોવી જોઇએ કે આ વિકાજી વે'જા એ પેલા પોરીઆને બેભાન કરી, નકલી ચાવીની મદદથી તબેલાનું બારણું ઉઘાડયુ અને ચંદ્રકલાને સંતાડી દેવાના ઇરાદાથી લેઇ ગયો. એનું પલાણ પણ જડતું નથી એટલે એણે એ એના પર મુકયુ હશે અને લઇ ગયો હશે. ઘોડીને લઇ બારણાં ખૂલ્લાં રાખી એ જતો હશે એવામાં સમરસેનની નજર એના પર પડી હોવાથી તે તેની પાછળ પડયો હશે અને બેઉ વચ્ચે ઝપાઝપી થઇ હશે. પેલા ડંડુકાથી વિકાજીએ એને ફટકો લગાવ્યો હશે અને એને ભોંય ભેગો કર્યો હશે. પડતાં પડતાં સમરસેનને તેનું પોતાનું ચાકુ જે તેણે વિકાજીને મારવા કાઢયું હશે તે લાગ્યું હશે અને વિકાજી ઘોડીને લઇ ચાલ્યો ગયો હશે તથા એને સંતાડી દીધી હશે. પોલિસની કાંઇક આવી માન્યતા હશે પણ હું એને મળતો થઇ શકતો નથી. આપણે એ સ્થાનની મુલાકાત લીધા પછીજ કાંઇક અનુમાન કરી શકીએ.'

સાંજના અમે પૂના પહોંચ્યા. અમને તેડવાને સર સાહેબ તથા ઇન્સ્પેક્ટર રીલી આવ્યા હતા. સર સાહેબને જોઇને એ જરા તિરસ્કારમાં હોય એમ મ્હને લાગ્યું. એમનો આવકાર ઠંડો હતો, પણ વખતે એવોજ એમનો સ્વભાવ હોય એ બનવા જોગ હતું.

'આપના પધારવાથી આનંદ થયો' સરસાહેબ બોલ્યા. 'ઇન્સ્પેક્ટર રીલીએ આપને માટે ભલામણ કરવાથી આપને બોલાવ્યા છે. ઈન્સ્પેક્ટરે બધી તપાસ કરી છે પણ સમરસેનના ખૂનનો બદલો લેવાને માટે બની શકતા સઘળાયે પ્રયત્ન કરવાનો મ્હારો ઈરાદો છે.'

'કેમ કાંઇ નવા સમાચાર છે?' જયન્તે પૂછ્યું.

'દિલગીર છું કે અમે ઘણી થોડી તપાસ કરી શકયા છીએ.' ઇન્સ્પેક્ટરે કહ્યું, 'પણ આપને ગાડીમાં બધી વાત કરીશું.'

સ્ટેશન બહાર નીકળી અમે ગાડીમાં બેઠા અને પાર્વતીને રસ્તે જતાં રીલીએ જયન્તે જે વાત પોલિસ કહેશે એમ મ્હને કહ્યું હતું તેજ વાત થોડા ઘણા ફેરફાર સાથે અમને કહી સંભળાવી.

'વિકાજીની આજુબાજુ એવી સરસ રીતે જાળ ગુંથાયલી છે,' એણે કહ્યું 'કે હું ભૂલતો નહોઉં તો એના સિવાય બીજો કોઈ ખૂની નથી. છતાં એટલું ખરૂં કે એની સામે બહુ મજબુત પુરાવા નથી.'

'સમરસેનના ચાકુ માટે આપનો શો મત છે?'

'અમને એમ લાગે છે કે એનાવડે એને પોતાને જ એણે પડતાં પડતાં ઘા કર્યો હશે.'

'મ્હારા મિત્ર નટવરે પણ ગાડીમાં એવુંજ અનુમાન કર્યું હતું. એમ હોય તો એ વિકાજીના લાભની વાત છે.'

'જરૂર. એને જરાયે વાગ્યું નથી. પણ એની સામે બીજા પુરાવા છે. એનો ચંદ્રકલાને નસાડવામાં મજબુત સ્વાર્થ હતો અને

પેલા ઘોંડુના શાકમાં એણે ઘેનની દવા ભેળવી હતી. એ રાતના વરસાદમાં ભીંજાતો બહાર નીકળ્યો હતો. એની પાસે સીસુ પુરાવેલો મજબુત ડંડો હતો અને એનો જ રેશમી રૂમાલ મરનારના હાથમાંથી મળી આવ્યો હતો. આટલા પુરાવા એને ગુન્હેગાર ઠરાવવાને પૂરતા છે.'

જયન્તે ડોકુ હલાવ્યું. ' ભૂલાભાઇ જેવો હુશીઆર ઍડવોકેટ એના પુરચા ઉરાડી મૂકે. શા માટે એ ચંદ્રકલાને તબેલાની બહાર લઇ જાય ? એ એને નુકસાન કરવા માંગતો હોત તો સાંજ કેમ ન કરત ? નકલી ચાવી એની પાસેથી મળી આવી છે ? અને કયા કેમીસ્ટે એને અફીણવાળી ભૂકી વેચી ? એ ઉપરાંત એના જેવો મુંબાઇગરો–પૂનાના પ્રદેશથી સાવ અજાણ્યો–ઘોડીને કયાં લઇ જાય ? એનો શો ખુલાસો છે ? '

' એ તો એમ કહે છે કે એનો ઇરાદો પોરિઆ પાસેથી ખબર મેળવવાનો જ હતો. પણ તમારી બીજી શંકાનું સમાધાન થઇ શકે એમ છે. એ અહીં આવીને બે વખત રહ્યો છે. અને તેપણ આખી સીઝન. ભૂકી ઘણુંખરૂં મુંબાઇમાંથી ખરીદાયલી હતી. કુંચીનું કામ થઇ રહ્યા પછી એણે ફેંકી દીધી હશે. ઘોડી એકાદી પથ્થરની ખાણુમાં અથવા ડુંગરોમાં આડી અવળી સંતાડી હશે ? '

' રૂમાલ વિષે શું કહે છે ? '

' એ એનો છે એ વાતની હા પાડે છે. પણ કહે છે કે દોડતાં દોડતાં તે પડી ગયો હશે પણ એક નવો મુદ્દો હાથ લાગ્યો છે—'

' શો ? '

' માવલાઓની એક ટોળકી તે રાત્રે વીરપુર અને પાર્વતીની વચ્ચે પડી હતી અને બીજે દિવસે ચાલી ગઇ હતી. એ લોકોની અને વિકાજીની કાંઇ સમજુતી હોય એ સંભવિત છે. અને માવલાઓના હાથમાં એ ઘોડી હોય એ પણ બનવા જોગ છે. '

' એ કંઇક સંભવિત છે. '

'એ બાબતની તપાસ હું કરાવું છું. અને પૂનાના તથા ખડ-કીના અને આજુબાજુના દસ દસ માઇલ ફરતા પ્રદેશના તબેલા મ્હેં તપાસાવ્યા છે.'

'આટલામાં સરતના ઘોડાનો બીજો તબેલો છે ખરૂંને ?'

'હા. એ વાતપણ ધ્યાનમાં રાખવા જેવી છે. એ લોકોનો 'ડૅસબરો' ઘોડો ચંદ્રકલા જેટલો જ પ્રખ્યાત છે. ચંદ્રકલા પહેલે અને એ બીજે નંબરે આવે છે. એટલે ચંદ્રકલાને ગૂમ કરવામાં એમનો હાથ હોય એમ અનુમાન થઈ શકે છે. વળી એના ટ્રેનર અહમદ-ખાનને અને સમરસેનને સદાએ અણબનાવ રહેતો હતો. અમે એનો તબેલો તપાસ્યો છે. અને એને આ કામમાં સંડોવી શકાય એવું કાંઇજ અમને મળી આવ્યું નથી.'

'અને એ તબેલાવાળાઓ અને આ વિકાજી વચ્ચે કાંઈ સંબધ નથી ?'

'જરાયે નહિ.'

જયન્ત વિચારમાં પડી ગયો, અને તે એટલે સુધી કે અમારે ઉતરવાનું આવ્યું ત્યારે તેને ઉઠાડયો ત્યારે કહ્યુ 'મ્હને દિવાસ્વપ્ન આવ્યું હતું.' એના ચહેરાપરથી જણાતું હતું કે એને તપાસ બરાબર ચલાવી શકાય એવાં સુત્રો મળ્યાં હતાં.

'આપનો ખૂનવાળી જગ્યા જોઇ લેવાનો વિચાર હશે ?' રીલીએ પૂછ્યું.

'સ્હેજ અહીં થોભીને આપણે ત્યાં જઈએ.' એક બે સવાલ મ્હારે પૂછવાના છે. સમરસેનનું શબ અહીં લાવવામાં આવ્યું છે ?'

'હાજી. એ હજી ઉપર જ છે. એને બાળવાની કાલે રજા અપાશે'

'એ આપની નોકરીમાં કેટલા વરસથી હતો ? સરસાહેબ !'

'બાર તેર વર્ષ થયાં. ઘણોજ મહેનતુ અને પ્રમાણિક માણસ.'

એમ માથું ખજવાળી

બેસી રહેવામાં સાર નથી.

કારણ કે દુઃખ વીજળીની ઝડપે ચઢી જાય છે અને કીડીની ઝડપે ઉતરે છે તેથી જ માથાનો સખત દુખાવો, સરદી, સલેખમ કે વાની બીમારીનો અચાનક હુમલો થતાંજ

હુસેની ઓઇલ અને હુસેની બામ

નો તરત ઉપયોગ કરો અને જુઓ કે કેવો ચમત્કારીક ગુણ કરે છે. કિ. ૮ આના અને ૭ આના.

સઘળા આબરૂદાર વેપારી પાસેથી મળશે યા

હુસેની ઓઇલ ડીપો, ૭૧ પ્રિન્સેસ સ્ટ્રીટ, મુંબઇ ૨.

એજન્ટો જોઇએ છીએ.

બેઘડી મોજ અમારે માટે શું કહે છે:—

અમને અભિપ્રાય અર્થે મળ્યું છે. હુસેની ઓઇલ માથાના દુખાવા માટે બનાવવામાં આવે છે. આ ઓઇલ અમોએ વાપરી જોતાં ગુણકારી જણાયું છે.

તા. ૨૭-૧૨-૧૯૨૫

'એના શરીરપરથી મળેલી ચીજો ક્યાં રાખી છે?' એણે રીલાને પૂછ્યું.

'લઇ આવું.' કહીને રીલીએ એક પેટી લાવીને તેમાંથી દિવાસળીની પેટી, એક નાની મીણબત્તી, એક ચાંદીનું ઘડીઆળ, પચીસ રૂપીઆની નોટો, અને પેન્સીલ, કેટલાક કાગળો અને એક બહુ જ તીક્ષ્ણ ધારવાળું વ્હીસ ઍન્ડ કંપનીનું બનાવેલું ચાકુ બહાર કાઢ્યું.

'આ ચાકુ બહુ નવાઇ જેવું છે.' જયન્તે એ લઇને ધ્યાન દઇને જોતાં જણાવ્યું. 'નટવર, એ ત્હારી લાઇનનું લાગે છે. એના જેવા માણસને એનો શો ઉપયોગ હશે!'

'એને અમે 'કૅટૅર્ કટ નાઇફ' કહીએ છીએ.' મ્હેં જવાબ આપ્યો.

'મ્હારૂં પણ એજ અનુમાન હતું. એની ધાર ઘણી તીક્ષ્ણ છે અને બહુજ નાજુક કામ માટે એનો ઉપયોગ કરવામાં આવતો હોવો જોઇએ. એ બંધ કરાય એવું પણ નથી!'

'એની ધારપરનું બૂચનું ઢાંકણ એની નજીકજ પડ્યું હતું,' ઇન્સ્પેકટરે જણાવ્યું. 'એની સ્ત્રીનું કહેવું છે કે દિવસો થયાં તે એના ટેબલપર પડ્યું હતું, એટલે બહાર જતી વખતે વખત છે ને કામ પડે એમ ધારીને એણે તેને ખીસ્સામાં મુક્યું હશે.'

'બનવા જોગ છે, પણ કાગળીઆં વિષે શું?'

'ત્રણ તો ઘાસના વેપારીની પાવતીઓ છે. એક સરસાહેબે એને લખેલો કાગળ છે. અને આ કાગળ કોઇનું બીલ લાગે છે. મુંબાઇના મેસર્સ ડી. મેરવાનની કું. નું અઢીસો રૂપીયાનું બીલ છે. ને કોઇ વિજયસેનના નામનું છે. જે સમરસેનની સ્ત્રીના કહેવા મુજબ એનો કોઇ મિત્ર છે. અને કોઇ કોઇવાર એના નામના કાગળો અહીં આવે છે.'

ત્યારે એ વિજયસેનની સ્ત્રી ઘણી ફેશનેબલ લાગે છે ! એની ટેવો પણ ઘણી ખરચાળ છે ! સો રૂપીઆ ફક્ત એક પોલકા પાછળ એણે ખર્ચ્યાં છે !' જયન્તે કહ્યું, ' ચાલો, હવે આપણે ખૂનવાળી જગ્યાએ જઇએ.'

અમે જેવા નીચે ઉતર્યાં તેવીજ એક બાઇ જે અમારા ઉતરવાની રાહ જોતી હશે એમ લાગ્યું તે આગળ આવી અને ઇન્સ્પેકટરને પૂછ્યું. ' ભાળ મળી ?'

' ના, વિમળાબાઈ, પણ આ જયન્તરાય મુંબાઇથી અમને મદદ કરવા આવ્યા છે. અને અમે બધા અમારાથી બનતું કરીશું.'

' કેમ વિમળાબાઇ, મ્હને નથી ઓળખતાં ? મણિપુરમાં આપણે મળ્યાં હતાં ને ?' જયન્તે પુછ્યું.

' આપની ભૂલ થતી હશે.'

' શી વાત કરો છો ! નીલકંઠરાય દેસાઇને ત્યાં. તમે પેલું સોનેરી ભરતવાળું મખમલનું પોલકું પહેર્યું હતુંને ?'

' એવું પોલકુંયે મ્હારી પાસે નથી.' એણે જવાબ આપ્યો.

' ત્યારે મ્હારી ભૂલ થતી હશે !' જયન્ત હસીને બોલ્યો. અને અમે બહાર જવા નીકળ્યા. થોડુંક ચાલ્યા પછી પેલું નાળુ આવ્યું. તેની નજીકનું એક જાળુ બતાવીને રીલીએ કહ્યું કે 'અહીંથી એનો કોટ જડયો હતો '

એ રાતે ઝાઝો પવન ફુંકાતો હતો ?'

' ના. પણ વરસાદ બહુ પડયો હતો.'

' ત્યારે એ ડગલો ઉડીને પડયો ન હતો. પણ ઈરાદાપૂર્વક કાઢીને ત્યાં મુકવામાં આવ્યો હતો એમ કહી શકાય.'

' હાજી એ એ રીતેજ મુકયો હતો.'

'આપે મઝનું કામ કર્યું લાગે છે! પણ પેલીજગ્યાએ તો હજારો જણુ આવી ગયા હશે, અને ખૂબ પગલાં પડયાં હશે.'

'પણુ મુદ્દાની જગ્યા પર મ્હેં સાદડી ઢંકાવી રાખી છે. અને કોઇને આવવા દીધું નથી.'

'શાબાશ.'

'આ કોથળીમાં સમરસેનનો એક બૂટ છે. અને ચંદ્રકલાનો જૂનો નાલ છે.'

'વાહ! ઠીક તૈયારી કરી રાખી છે!'

જયન્તે એ કોથળી લીધી અને નાળામાં ઉતર્યો, અને આજુ-બાજુનો કાદવ ધ્યાન દઇ જોયો.

'ઓહો!' તે બોલી ઉઠયો 'આ શું છે.'

એ મીણુનો નાનો સરખો ગટ્ટો હતો. અરધો બળેલો અને માટીથી એવો તો ખરડાઇ ગયેલો કે ઓળખીજ ન શકાય.

'એ હું કેમ ન જોઇ શકયો તે નવાઇ લાગે છે!'રીલીએ કહ્યું.

'કારણુ કે એની આપે આશા રાખેલી નહિ. અને હું એની ખાસ તપાસ કરતો હતો.'

'એમ! એ મળવાની આપે આશા રાખી હતી?'

કાંઇક એવું ખરૂં.' એમ કહી પેલી કોથળીમાંથી બૂટ કાઢી એણે સમરસેનના પગલામાં મૂકી જોયો તે બરાબર બંધ બેસતો આવ્યો. પછી એ ઉપર આવ્યો અને આજુબાજુનાં ઝાડવાં જોવા મંડયો.

'હું નથી ધારતો કે હવે બીજું કાંઈ જડે!' રીલીએ કહ્યું. 'હું બધું ખૂંદી વળ્યો છું.'

'ભલે.' જયન્તે કહ્યું. 'તો પછી ફરીથી જોવાની મ્હને જરૂ-

રેય નથી, પણ જરા આજુબાજુ તપાસ કરવાનો મ્હારો ઈરાદો છે કે જેથી કાલે કામ કરતાં ફાવે. આ નાલ મ્હારી પાસે રાખું છું. વખતે એ ઉપયોગી થઇ પડે.'

મ્હારા મિત્રની પદ્ધતિસરની તપાસથી સરસાહેબની ધીરજ ખૂટી ગઇ હતી તેમણે ઘડીઆળ કાઢીને જોયું અને બોલ્યાં:

'આપ મ્હારી સાથે પાછા ફરશો મી૦ રીલી! હજી ઘણી બાબતમાં મ્હારે આપની સલાહ લેવાની છે. આપણે ચંદ્રકલાનું નામ 'કપ' ની 'એન્ટ્રી'. માંથી કઢાવી નાખીશું?'

'નાજી.' જયન્તે જવાબ આપ્યો. 'એ નામ કઢાવી નાખવાની બીલકુલ જરૂર નથી.

'એ સંબંધે આપનો અભિપ્રાય મળવાથી મ્હને સંતોષ થયો.' સરસાહેબે હસીને કહ્યું. 'આપ પાછા ફરો ત્યાં સુધી અમે સમરસેનને ઘેર છીએ. આપણે સાથે પૂના જશું.'

એ અને રીલી પાછા ફર્યા અને હું તથા જયન્ત વીરપુર તરફ ચાલ્યા. સૂર્ય આથમવાને હજી વાર હતી. અને એના પ્રકાશમાં જેટલું જોઇ લેવાય તેટલું જોઈ લેવાનો અમારો ઈરાદો હતો. આજુ બાજુનો દેખાવ ઘણોજ ખુશનુમા હતો પણ તે જોવાનો અને તેની મઝા માણવાનોયે મ્હારા મિત્રને અવકાશ ન હતો.

'નટવર.' એણે કહ્યું. 'સમરસેનના ખૂનનો સવાલ બાજુપર રાખીએ અને ઘોડીનું શું થયું તેની તપાસ કરીએ. ધારો કે એ ભાગી ગઇ–ઝપાઝપી વખતે કે તે પછી–તો ભાગીને ગઇ ક્યાં? ઘોડામાં પણ સમજ શક્તિનો અભાવ નથી હોતો. એ કાંતો પાછી પાર્વતી જાય અથવા પેલી બાજુ દોડીને ખડકી જાય. ડુંગરોમાં એ જાય એ સંભવિત નથી. એમ હોત તો આજસુધી તે મળી આવી હોત. અને માવલા શામાટે એને છૂપાવે? એ લોકો તો ઉલટા પોલિસના નામથી ભાગે છે! ત્યારે એ બાબત સ્પષ્ટ છે.'

'તો પછી ઘોડી ક્યાં હશે ?'

'હું કહી ચૂકયોને કે એ કાંતો પાર્વતી ગઇ હોય કે પછી ખડકીમાં હોય. એ પાર્વતીમાં નથી એટલે ખડકીમાં હોવી જોઇએ. હવે એ અનુમાન મુજબ આપણે તપાસ કરીએ અને પરિણામ શું આવે છે તે જોઇએ. આ બાજુનો પ્રદેશ કઠણ છે. પણ ખડકી તરફનો ભાગ રસાળ છે અને વચ્ચે નાળાં પણ છે એટલે આપણી માન્યતા ખરી હોય તો ઘોડીએ તે વટાવ્યાં હશે અને એનાં પગલાંનાં નિશાનપણ પડયાં હશે.'

આમ વાતો કરતા અમે જતા હતા. એવામાં એક નાળુ આવ્યું. જયન્તની સુચના મુજબ હું જમણા હાથ તરફ તપાસ કરતો હતો એવામાં એણે બૂમ મારી. એને નિશાન જડયાં હતાં. ખીસ્સામાંથી પેલો નાલ કાઢી એણે મુકી જોયો અને એ બરાબર બંધબેસ્તો આવ્યો.

'જોયું! રીતીમાં આ એક જ વાતની ખામી છે. શું થયું હશે એનું આપણે અનુમાન કર્યું; તે મુજબ વર્ત્યા અને આપણને ફતેહ મળી. ચાલો હવે આગળ જઇએ.'

અમે એકાદ માઇલ આગળ ચાલ્યા. કોઈ કોઈ વખત પગલાં દેખાતાં હતાં. અને કોઈ કોઇ વખત બંધ થઇ જતાં. છેક ખડકીનો નજીક એ સારી રીતે દેખાયાં. અને એ જોઇને જયન્તને જરા નવાઇ પણ લાગી. એની જોડે એક માણસનાં પગલાં પણ પડેલાં હતાં.

'પહેલાં તો ઘોડી એકલી હતી.' મ્હેં કહ્યું.

'બરાબર છે, પહેલાં એ એકલીજ હતી પણ આ શું!'

બેઉનાં પગલા પાછાં પાર્વતી તરફ ફરતાં હતા. એ એની પાછળ ગયો. અને હું જરા દૂર જોવા લાગ્યો. એજ પગલાં મ્હેં પાછાં ખડકી તરફ જતાં જોયાં, અને જયન્તને બોલાવીને બતાવ્યાં.

'ત્હેં ઘણો ત્રાસ કમી કર્યો છે, નટવર! એમ ગયા હોત તોયે

પાછા અહીં તો આવવુંજ પડત. ચાલો આપણે ખડકીવાળાં પગલાં પાછળ.'

અમારે વધારે ચાલવાનું ન હતું. એ ખડકીવાળા તબેલાની જરા નજીક જઇને અટકયાં. અમે જેવા થોભ્યા તેવોજ એક ઘોડા-વાળો અંદરથી દોડતો આવ્યો.

' તમારા જેવા રખડતા હરામોની અહીં જરૂર નથી. ' એ બોલ્યો

' બાપુ ! મ્હારે તો તારા અહમદખાનને મળવાનું હતું. સવારે પાંચ વાગે એ મળી શકશે ખરા ?

' એમનું કામ હશે તો મળશે કારણ કે એ સૌથી પહેલા ઉઠે છે પણ પેલા અહમદખાન સાહેબ આવે. નારે ના. એ જો લેઉં તો મારૂં ચામડું ચીરી નાખે.'

જયન્તે રૂપિયો ખીસ્સામા પાછો મૂકી દીધો તરતજ હાથમાં હન્ટર વાળો એક ભયંકર દેખાવનો મુસલમાન અમારી સામે આવીને ઉભો.

' શું કરે છે ? ગધેડા !' તેણે પેલા માણસને કહ્યું ' વાત કરવાની જરૂર નથી. જા, ત્હારે કામે લાગ. અને ત્હમે–ત્હમારે અહીં શું કામ છે ?'

' દસેક મીનીટ આપની સાથે વાત કરવી છે મહેરબાન !' બહુજ મીઠી જીભે જયન્તે જવાબ આપ્યો.

' બધાની સાથે વાત કરવાની મ્હને ફુરસદ નથી. અજાણ્યા-ઓને અમે અહીં આવવા દેતા નથી. તમે તમારે રસ્તે જાવ નહિતો મ્હારે કુતરા છોડવા પડશે.'

જયન્ત આગળ ગયો અને તેના કાનમાં કાંઇ કહ્યું. વિજલીનો આચકો લાગે તેમ અહમદખાન ચમકયો.

' હડહડતું જુઠ્ઠું ! સફેદ જુઠ્ઠું !' તે એકદમ બરાડી ઉઠયો.

'બહુ સારૂ. આ બધાની રૂબરૂમાં એ વિષે વાત કરવી હોય તો ત્હમે જાણો નહિ તો—'

'અંદર આવો મહેરબાન.'

જયન્ત હસ્યો. 'નટવર, થોડી મીનીટ કરતાં વધારે થોભવું નહિ પડે. હું હમણાં જ આવ્યો. ચાલો સાહેબ. આપણે અંદર જઇએ.'

વીસેક મીનીટ પછી તે બહાર આવ્યો ત્યારે સાંજ પડી ગઇ હતી. એ અને અહમદખાન પાછા ફર્યા તે વખતે અહમદખાન તદન બદલાઇ ગયો હતો અને મીણ જેણો નરમ થઇ ગયો હતો.

'ત્હમારા કહેવા મુજબ કરવામાં આવશે.' એણે કહ્યું.

'જો જરાપણ ભૂલ ન થાય.' જયન્તે એના સામે જોઇને કહ્યું. એની આંખ જોઇ બીજો ડર્યો.

'નારેના! એમ તે ભૂલ થાય સાહેબ! એ ત્યાં આવશેજ. પેલો ફેરફાર કરી દઉં?'

જયન્તે જરા વિચાર કરીને જવાબ આપ્યો: 'ના કાંઇ કરતા નહિ. એ વિષે હું પછી લખીશ. હવે કાંઇ—'

'મ્હારો એટલો વિશ્વાસ રાખો સાહેબ!'

'અને ત્યાં સુધી તમારી પોતાનીજ હોય એવી માવજત કરજો.'

'જરૂર.'

'અને કાલે તમને હું ખબર આપીશ.'

તે મ્હારા તરફ ફર્યો અને અમે તરતજ પાર્વતી જવા ચાલી નીકળ્યા.

'આના જેવો બોલવે બહાદુર પણ હીચકારો અને લુચ્ચો કોઇ ના જોયો!' અમે જરા આગળ ચાલ્યા એટલે જયન્તે કહ્યું.

'એની પાસે ઘોડી છે?'

'પહેલાં તો એણે મ્હને બનાવવા પ્રયત્ન કર્યો પણ એણે ભજવેલો ભાગ મ્હેં જ્યારે એને બરાબર રીતે કહી સંભળાવ્યો ત્યારે એની ખાત્રી થઇ કે હું એના પર તે વખતે ધ્યાન આપતો હતો. ત્હેં પેલાં પછીથી ઘોડીની સાથે પડેલા પહોળા ચાપાવાળાં પગલાં જોયાંને ? તે એ ભાઇસાહેબનાં જ હતાં. એ ઉપરથી એણે સવારના પહોરમાં ઘોડીને કેવી રીતે જોઇ, કેવી રીતે એના મગજમાં એને સંતાડી દેવાનો અને એના પોતાના ઘોડાને આગળ પાડવાનો વિચાર આવ્યો અને કેવી રીતે એ ઘોડીને પકડવા દોડ્યો તેમજ ઘોડી એકદમ પાર્વતી તરફ દોડી પણ પછીથી એણે એને કેવી રીતે પકડી પાડી એ સઘળું મ્હેં અનુમાન કર્યું હતું અને એને સપડાવવા વર્ણન કર્યું હતું. આ બધું જ્યારે એણે સાંભળ્યું ત્યારે એ કામમાંથી હાથ ઉઠાવી પોતાનો બચાવ કરવાનો એને વિચાર આવ્યો.'

'પણ એના તબેલાની જડતી લેવામાં આવી હતી ને !'

'એના જેવા જમાનાના ખાધેલાની પાસે સેંકડો ઠેકાણાં એવાં હશે કે જ્યાં ઘોડાના ઘોડા સમાઈ જાય.'

'પણ ઘોડીને એના હાથમાં રહેવા દેવામાં ત્હને ધાસ્તી નથી લાગતી કે એ એને કાંઇ નુકશાન કરશે ?'

'ઉલટું એ એને જીવની પેઠે જાળવશે. એના ઉપર તો હવે એના બચવાનો આધાર છે.'

'સરસાહેબના દેખાવ પરથી એટલી ઉદારતાથી એ વર્તશે એમ માનવામાં નથી આવતું.'

'પણ એ ક્યાં સરસાહેબની મરજીની વાત છે. આતો આપણી મરજી પર આધાર રાખે છે. કેટલું એમને કહેવું અને કેટલું નહિ તે બાબતમાં ઓછાજ આપણે બંધાયા છીએ ? ખાનગી તપાસ કરવામાં આજ મઝા છે. નટવર, સરસાહેબનું વર્તન જરાક દમા-

મળ્યું છે અને એ આપણી સાથે ન શોભે. એનો બદલો આપણે એમને બનાવીને આપી શકીએ. એમને ખરચે અને જોખમે ભલે આપણે પાછા પૂના આવીને શનીવારની સરત જોઇએ. ઘોડી વિષે કાંઇજ બોલતો નહિ'

' ત્હારી રજા સિવાય એક અક્ષર પણ નહિ.'

' અને સમરસેનના ખુન સાથે સરખાવતાં આ ઘણી નજીવી બાબત છે.'

' હવે એ તપાસ કરવાનો છે ?'

' ઉલટા, આપણે રાતની ગાડીએ મુંબાઈ ઉપડી જઇએ છીએ.'

મ્હારા મિત્રના આ શબ્દો સાંભળી હું તો થંભીજ ગયો. પૂનામાં અમે ફક્ત થોડાકજ કલાક રહ્યા હતા અને જે તપાસમાં અમે આટલી ફતેહ મેળવી હતી તે એકદમ છોડી દેવાનો વિચાર કરવો એ સરિઆમ મૂર્ખતા નહિ તો બીજું શું ? એ વિષે એની પાસેથી કાંઇ વધારે નીકળ્યું નહિ. સરસાહેબ ને ઇન્સ્પેકટર રીલી અમારી રાહ જોતા હતા.

' હું અને મ્હારો મિત્ર રાતની ગાડીએ મુંબાઇ પાછા ફરીએ છીએ. ' તેણે કહ્યું ' અમને પૂનામાં ખૂબ મઝા પડી.'

ઇન્સ્પેકટરે આંખો ફાડી અને સર સાહેબે મ્હોં ચડાવ્યું.

'ત્યારે ત્હમે સમરસેનના ખૂનીને પકડવાની બાબતમાં કાંઇ કરી શકો એમ નથી ?'

જયન્તે ખભા ચઢાવ્યા. 'એમાં ઘણી મુશ્કેલીઓ છે, પણ મ્હને સંપૂર્ણ શ્રદ્ધા છે કે શનિવારે આપની ઘોડી સરતમાં ઉતરશે. કૃપા કરી આપનો 'જોકી' તૈયાર રાખજો. મ્હને સમરસેનનો ફોટો મળી શકશે?'

ઇન્સ્પેક્ટરે તરતજ પોતાના ખીસ્સામાંથી તે કાઢી આપ્યો.

'ખરેખર ! મી. રીલી ! આપે મ્હારી બધીયે જરૂરીઆતો પુરી પાડી છે ! જરા થોભો તો–મ્હારે પેલી બાઇને એક સવાલ પૂછ-વાનો રહી ગયો છે.'

'આપણા મુંબાઇના મ્હેમાનોએ કાંઈ ન ઉકાળ્યું.' જયન્તની પુઠ ફરી કે સર સાહેબે ટીકા કરી. રળીઆ ગઢવી જ્યાંના ત્યાં જ રહ્યા. '

'આપની ઘોડી દોડશે એની મ્હારા મિત્રે ખાત્રી આપી છે ને.' મ્હેં કહ્યું.

' હા, પણ ખાત્રીને શું ઓઢે કે પાથરે ? મ્હને તો ઘોડી જોઇએ છીએ.'

હું કાંઇ મારા મિત્રના બચાવમાં બોલું તે પહેલાં તો તે આવી લાગ્યો.

'હવે સાહેબો !' તેણે 'કહ્યું 'આપણે પૂના જઇ શકીશું.'

અમે ગાડીમાં બેઠા તેવોજ એક પોરિયો બારણું દેવા આવ્યો. જયન્તને એકાએક કાંઇ વિચાર આવ્યો તે એના ખભા પર હાથ મૂકી પુછ્યું:

'અહીં પેલાં ઘેટાં છે એની કોણ સંભાળ રાખે છે ?"

' હું રાખું છું સાહેબ. '

'હમણાં હમણાં એમનામાંના કોઇને કાંઇ રોગ થયો જોયો છે?'

'ત્રણ ઘેટાં થોડો વખત થયાં કોણ જાણે કેમ લંગડાતાં થઇ ગયાં છે. સાહેબ. !'

એ જવાબથી જયન્તને ખૂબ આનંદ થયો હોય એમ લાગ્યું.

'ઘણોજ ઉપયોગી મુદ્દો, નટવર !' પછી મી૦ રીલી તરફ ફરીને તેણે ઉમેર્યું 'આ મુદ્દા તરફ આપનું ધ્યાન ખેચ્યું છું.'

અમારી ગાડી ચાલી. સર સાહેબનો અભિપ્રાય હજી કાયમ હતો

'એ મુદ્દો એટલો અગત્યનો છે?' રીલીએ પૂછ્યું.

'હારતો.'

'બીજી કાંઇ સૂચના!'

'રાતના વખતે કુતરો કેમ ન ભસ્યો તે બાબત પણ વિચાર કરવા જેવી ખરી.'

'એવું ખરૂં તો ખરૂં.'

ત્યાં સુધી અમારી ગાડીમાં શાંતિ પ્રવર્તી. સર સાહેબનો બંગલો આવ્યો એટલે તેઓ અને રીલી ઉતરી પડયા અને અમે સ્ટેશન તરફ ઉપડયા.

ચાર દિવસ પછી હું ને જયન્ત રેસ સ્પેસીયલમાં પૂના જવા નીકળ્યા. સર સાહેબને અમે રેસકોર્સની બહાર મળ્યા એમનો ચહેરો જોવા જેવો થઇ ગયો હતો.

'મ્હારી ચંદ્રકલા તો જણાતી નથી!' એમણે કહ્યું.

'હું ધારૂં છું આપ એને જોશો ત્યારે જાણી શકશો.'

સર સાહેબ ઘણા ચીઢાઇ ગયા. 'છેલ્લાં વીસ વર્ષ થયાં ટર્ફ કલબ'નો મ્હને અનુભવ છે. ન્હાનું છોકરૂં પણ ચંદ્રકલાને એના કપાળ પરના સફેદ ચંદ્રથી ઓળખાવી શકે એમ છે.'

'બેટીંગ કેમ છે?'

'એજ નવાઇ જેવું છે! કાલમાં અને આજમાં ઘણો ફેર પડી ગયો છે!'

'એમ!' જયન્તે કહ્યું 'ત્યારે કોઇ કાંઇક જાણતું લાગે છે ખરૂં.'

અમે 'એન્કલોઝર' પાસે ગયા અને પાટીઆપર નજર કરી. સરતમાં દોડનારા છએ ઘોડાઓનાં નામ લખેલાં હતાં અને જોકીની ટોપીના અને કપડાંના રંગ પણ ઘોડાનાં નામ સામે લખ્યા હતા.

'અમે ત્હમારા કહ્યા મુજબ બધી તૈયારી રાખી છે પણ—શું ચંદ્રકલા ?' સર સાહેબે ચમકીને પૂછયું.

તરતજ નંબરો બોલાયા અને ઘોડાઓ એક પછી એક દાખલ થયા.

'છએ છ છે ! એમ ! ચંદ્રકલા દોડે છે !' નવાઇ પામીને સર સાહેબ બોલી ઉઠયા પણ એમ કેમ 'ચંદ્રકલા ઓળખાતી નથી?'

'પાંચ ગયા આતો ચંદ્રકલા ન હોય ?'

'નારે ના! એતો કોઇ બીજું ઘોડું લાગે છે! ચંદ્રકલા કયાં? આ બધો શો ગોટાળો છે જયન્તરાય !'

'જરા ધીરજ રાખો.' જયન્તે કહ્યું અને બહાર જોવા માંડયું. 'ફક્કડ ! વાહ !' એ એકાએક બોલી ઉઠયો.

છયે ઘોડા સાથે ઉપડયા અને ખડકીવાળો ડૅસબરો જરા આગળ આવ્યો પણ તરતજ સર સાહેબની ઘોડી આગળ થઇ ગઇ અને એના હરીફ કરતાં 'છ લૅન્થ' આગળ આવી. સરત પુરી થઇ અને ચંદ્રકલા જીતી.

'હવે મારી સરતનો વારો આવ્યો' સર સાહેબ દોડતા દોડતા બોલ્યા. 'મ્હને તો આનું મોં કે માથું કાંઇ સમજાયું નહિ ! ત્હમને એમ નથી લાગતું કે ત્હમે મ્હને છેલ્લે સુધી અંધારામાં રાખ્યો છે? જયન્તરાય !'

'અને હવે આપ સઘળુંયે જાણી શકશો. સર સાહેબ ! ચાલો આપણે નીચે જઇને ઘોડા તપાસીએ.' અમે તરતજ નીચે ગયા. એ સ્થળે ઘોડાના માલિક અને એમના મિત્રો સિવાય બીજા કોઇને દાખલ થવાની પરવાનગી ન હતી. ચંદ્રકલા પાસે જઇને જયન્તે કહ્યું 'આ આપની ચંદ્રકલા સર સાહેબ ! આપે એનો કપાળનો

ચમતકારીક મંત્રેલુ પાણી.

આ પાણીમાં એવી ખુબી સમાએલી છે કે જેથી મનુષ્યોના દરેક દરદો સારા કરે છે તેમજ ધારેલા કામમાં સફળતા આપે છે. આ પાણીના ઉપયોગથી દરેક ઇચ્છાઓ પુરી થાય છે. આ પાણી તાવીજના રૂપમાં બનેલું છે ને ખુશબોદાર હોઇ તાવીજની માફક ચોક્કસ વખત સુધી સાધના કરવામાં આવી છે. આ પાણી ઉપયોગમાં લેનારને કોઇ પણ જાતની પરેજી રાખવાની જરૂર નથી. તેમજ કાંઇપણ નુકશાની થવાનો ભય નથી. આ પાણીને કાચની શીશીમાં ભરવામાં આવેલું છે ને તેની વાપરવાની વીગત બાટલી સાથે મોકલવામાં આવે છે.

ગરીબ કે તવંગર દરેક એક સરખો લાભ લઇ શકે એવી નેમથી તેની કીંમત બાટલી એકના રૂા. ०॥ વી. પી. થી રૂ. ०॥।= રાખેલી છે. આજેજ મંગાવો. બહારગામથી મંગાવનારે આઠ આનાની પોસ્ટેજ ટીકીટો બીડી મોકલવી. નાની રકમનું વી. પી. કરવાથી ખરચ ઘણું આવે છે.

મલવાનું ઠેકાણું:—

મહમદઅલી ઇસમાલજી મકરા.

૧૭૦ ભીંડી બજાર, મુંબઇ ૯.

ભાગ સ્પીરીટથી જરા ધોવાનો છે અને તરતજ હમણાં વાદળાંમાં છુપાઇ ગયેલો ચંદ્રમા એના કપાળપર પાછો પ્રકાશશે.'

'ત્હમે તો મ્હને બહુ ગભરાવી નાખો છો!'

'મ્હેં એને શોધી કાઢી અને અહીં મોકલી આપી. બીજુ-

'પણ ત્હમે તો ઘણું નવાઇ ભર્યું કામ કર્યું છે! ઘોડીની ઘણી સારી માવજત થઇ લાગે છે. આવી સારી તો એ કદીયે દેખાતી ન હતી. આપની શક્તિ વિશે શંકા લાવવા માટે મારે આપની માફી માગવી જોઇએ. મ્હારી ઘોડી આપીને આપે મ્હારાપર ઘણો મોટો ઉપકાર કર્યો છે અને આશા રાખું છું કે એવીજ રીતે સમરસેનનો ખૂની શોધીને આભારી કરશો.'

'એને મ્હેં શોધી કાઢયો છે!' ઠંડે પેટે જયન્તે કહ્યું.

અમે બેઉ-સર સાહેબ અને હું એના તરફ અજાયબીથી જોઇ રહ્યા. 'એને પકડયો છે? કયાં છે તે?'

'અહીંઆંજ.'

'અહીંઆં? કંઇ જગ્યા એ?'

'મ્હારી સામેજ.'

સર સાહેબનો ગુસ્સો તો માય નહિ. 'હું આપના ઉપકાર નીચે છું એ વાત ખરી જયન્તરાય! પણ હમણાં આપ બોલ્યા તે પરથી આપે કાંતો મ્હારી મશ્કરી કરી છે અથવા અપમાન કર્યું છે.'

જયન્ત હસીને બોલ્યો: 'હું આપને મારી ખાત્રી આપું છું સર સાહેબ! કે મ્હેં આપને એ ગુન્હામાં સંડોવ્યા નથી. પણ ખરો ખૂની તો આ ઉભો!' એમ કહીને તે પાછો ફર્યો અને ચંદ્રકલાને થાબડી.

'કોણ ચંદ્રકલા?'

'હાજી. અને એ એને પોતાના બચાવ ખાતર કરવું પડયું

હતું એમ કહું તો એને માથે આળ નહિ આવે. એ વિષે વિગતવાર વાત કરવાની જગ્યા નથી. સર સાહેબ! આપને હવે સરતમાં ભાગ ન લેવો હોય તો આપણે આપને બંગલે જઇએ અને ત્યાં ખુલ્લાસેથી વાત કરીશું.'

પણ સર સાહેબને તે વખતે નવરાશ ન હતી.

સાંજના અમે મુંબાઇ પાછા ફરતા હતા અને સરસાહેબ પણ અમારી સાથે હતા.

'મારે કબુલ કરવું જોઇએ જયન્તે કહ્યું 'કે છાપાં પરથી મ્હેં અનુમાન બાંધ્યાં હતાં તે ઉંધે રસ્તે દોરનારાં અને ખોટાં હતાં. ઉપયોગી વિગતો નજીવી બાબતો સાથે ભેળાઇ ગઈ હતી. હું પૂના આવ્યો તે વખતે વિકાજીને ગુન્હેગાર ધારતો હતો પણ મ્હારા વિચાર પૂનામાં પગ મુકાયા પછી બદલાયા. ગાડીમાં હું વિચારનિમગ્ન થયેલો અને દિવાસ્વપ્ન આવ્યું હતું એવો જવાબ દીધેલો એ ત્હને યાદ હશે નટવર! કારેલાંના શાકનો મને તે વખતે વિચાર આવ્યો હતો. અફીણની અથવા તેની મેળવણીની ભૂકી સ્વાદ વગરની હોઇ શકે નહિ અને એનો કડવો સ્વાદ કોઇ પણ ચીજમાં પરખાઈ આવ્યા સિવાય નજ રહે પણ કારેલાંનું શાક એ કડવી ચીજ હોઇ તેમાં એની મેળવણી કરવામાં આવે તો ખાનારને શંકા ન આવે. આમ હોવાથી વિકાજીએ તે દિવસે સમરસેનને ત્યાં કારેલાંનું શાક થાય એવી ગોઠવણ કરી એ વાત મ્હારા મગજમાં ન ઉતરી અને કારેલાંનું શાક અકસ્માતથીજ તૈયાર થયું હતું એમ પણ હું માની ન શકયો. આ ઉપરથી સમરસેનનો એમાં હાથ હશે એ અનુમાન પર હું આવ્યો અને જ્યારે એણે અફીણનો ઉપયોગ કર્યો ત્યારે એનો હેતુ ખરાબ હોવાની મ્હારી ખાત્રી થઇ.

'એ ઉપરાંત બીજી એક બાબતનો પણ મેં વિચાર કર્યો હતો' રાતના વખતે કુતરો કેમ શાન્ત રહ્યો? વિકાજી વાળી વાત

હજારો ગણત્રી કરશો
તોબી ૨૬ જશે

કારણકે હવે તો દીવસની રોશની
માફક ખુલ્લુ થઇ ગયું છે કે

હુસેની ઓઇલ
અને
હુસેની બામ.

(રજીસ્ટર્ડ)

ગમે તેવા આકળા સરદીના, સાંધાના અને વા અથવા માથાના દુખાવા પર અકસીર થઇ પડયા છે. ઓઇલ સરસ કે બામ તેજ નક્કીપણે કહી શકાતું નથી એજ બંનેના અકસીરપણાની ગવાહી છે. તમે આજેજ બંને દવાઓ ખરીદી ઘરમાં રાખી મેલો.

હુસેની ઓઇલ ડીપો, ૭૧ પ્રિન્સેસ સ્ત્રીટ, મુંબઈ ૨.

તેમજ દરેક વેપારીઓ પાસેથી મળી શકશે.

કીં. ઓઇલના ૮ આના અને બામના છ આના.

એજંટો જોઇએ છે.

સચીનના દીવાન સાહેબ મણીરામ અંબારામ શું કહે છેઃ-

મારે પગે સંધીવાનું દરદ હોતા જા. ખ. ઉપરથી એક બાટલી હુસેની ઓઇલ ને એક બાટલી હુસેની બામ મંગાવી. મેં તેનો સંધીવાના દરદ ઉપર ઉપયોગ કર્યો તો ઓઇલ તેમજ બામ બંને અકસીર જણાયા છે અને આરામ આપે છે.

સચીન તા. ૨૮-૫-૧૯૨૬.

પુરવાર કરતી હતી કે તબેલામાં કુતરો તો હતો અને તે અજાણ્યાને ભસ્યા સિવાય પણ ન રહે. એ ભસે એટલે પેલા બે પોરિયા તો જાગી ઉઠે પણ એ ન ભસ્યો એ ઉપરથી જણાય છે કે આવનાર માણસ એવો હોવો જોઇએ કે જેને કુતરો સારી રીતે ઓળખતો હોય.

'અને મ્હારી ખાત્રી થઇ ચૂકી હતી કે સમરસેન એ કાજળ કાળી રાત્રિએ તબેલામાં ગયો અને ચંદ્રકલાને બહાર કાઢી. પણ એનો હેતુ શો હતો? એણે પેલા ને બેભાન કરવાનો પ્રપંચ રચ્યો હતો એજ પુરવાર કરતો હતો કે એમાં એનો હેતુ ખરાબ હતો છતાં એ વિષે હું કાંઇ અનુમાન કરી ન શકયો. એવા પણ બનાવ અત્યાર અગાઉ બન્યા છે કે જેમાં ઘોડાના ટ્રેનરે તેની ઉપર કે વિરૂધ્ધ પુષ્કળ પૈસા ખર્ચ્યા હોય અને લુચ્ચાઈથી ઘોડાને દોડતો રોકયો હોય. કેટલીક વખત 'જોકી'ને હાથમાં લઇને ધાર્યો હેતુ બર લાવવામાં આવે છે અને કોઇકોઇવાર એથી વધારે સારા અને ખાત્રી લાયક ઉપાયોનો આશરો લેવામાં આવે છે અહીંઆં શું હતું? મ્હેં ધાર્યું કે એના ખીસ્સામાંથી મળી આવેલી ચીજો એ શોધી કાઢવામાં મદદ રૂપ થશે.

'અને એમજ થયું. મરનારના હાથમાંથી જડેલુ ચપ્પુ તો આપણે જોયું છે. કોઇપણ ડાહ્યો માણસ એનો બચાવના હથિયાર તરિકે ઉપયોગ કરવાનું ભાગ્યે પસંદ કરે. ડૉ. નટવરે જણાવ્યું હતું કે આ જાતનાં ચાકુ ઘણા નાજુક કામ માટે-બહુ નાજુક ઑપરેશન માટે વાપરવામાં આવે છે. અને એનો ઉપયોગ પણ તે રાત્રે નાજુક ઑપરેશન કરવામાં કરવાનો હતો. આપના ટર્ફના લાંબા અનુભવ પરથી આપ જાણતા હશો સરસાહેબ! કે ઘોડાની જાંઘના મુળમાં કરવામાં આવેલો નાનો સરખો છેદ બીલકુલ જણાયા સિવાય ઘોડાને જરાક ખોડંગતો કરી શકે છે, અને કોઈ ને એ વિષેનો

વ્હેમ સરખો આવતો નથી પણ વાને લીધે ઘોડો લંગડાય છે એમ માને છે.'

'બદમાશ ! હરામખોર !' સરસાહેબ બોલી ઉઠયા.

'સમરસન ઘોડીને એકાન્ત ભાગમાં શાથી લઇ ગયો તે આ ઉપરથી સમજાય એમ છે. આવી જાતવાન ઘોડી એ જો તબેલામાંજ એવું કાંઇ કરવા પ્રયત્ન કરે તો તોફાન તોફાન કરી મુકે અને ગમે તેવા ઉંઘણુસીની ઉંઘ પણ ઉરાડી મુકે. એટલે એને બહાર લઇ ગયા સિવાય છૂટકો ન હતો.'

'હું કેવો આંધળો !' સરસાહેબ બોલ્યા 'અને એને માટેજ એણે મીણબત્તી ને દિવાસળીની પેટી સાથે રાખ્યાં હતાં !'

'હાજી તે ઉપરાંત એની બીજી ચીજોમાંથી એ ગુન્હો શાથી થયો તેનું કારણ પણ મ્હને જડી આવ્યું. દુનીઆદારીના માણસ તરિકે આપણે એટલું તો જાણીએ છીએ કે કોઇ પારકાં બીલ ખીસ્સામાં રાખીને ન ફરે. આપણાંજ બીલ પતાવતાં નાકે દમ આવે છે ત્યાં બીજાનાં બીલની તે શી વાત કરીએ ! મ્હને વહેમ ગયો કે સમર-સેન ઘણા ઉંડા પાણીમાં હશે. બીલ પરથી જણાતું હતું કે એની ચીજોની ખરીદી કોઇ સ્ત્રી માટે કરવામાં આવી હતી. આપના નોકરો સાથે આપનું વર્તન ગમે તેટલું ઉદાર અને છૂટા હાથનું હોય છતાં સમરસેન જેવો માણસ એની સ્ત્રી માટે મખમલનું સોનેરી ભરતનું સો રૂપીઆની કિમતનું પોલકુ કરાવે એ અસંભવિત હતું. એ પોલકું પહેરવાની વાત આડી રીતે મ્હેં એની સ્ત્રીને પૂછી અને મ્હારી ખાત્રી થઈ કે એ એને મળ્યું ન હતું અને એણે જોયું પણ ન હતું મ્હેં ડી. મેરવાનની કું૰ નું સરનામું ધ્યાનમાં રાખ્યું અને જતાં જતાં એ વાતનો જલદી નીકાલ લાવવા માટે સમર સેનનો ફોટો માગી લીધો.

ઉગતા સુર્યના કીરણનો પડતો પ્રકાશ

:: તે શું ::

તમારા ચોખ્ખા અને સ્વચ્છ દાંત એ તંદુરસ્તી માટે જરૂરના છે તે જાળવી રાખવા માટે શું વાપરશો ?

એમ. બી. સાકરવાલાનું જગપ્રસિદ્ધ

દીલખુસ દંત મંજન

:: વાપરો ::

આ મંજન દાંતના તમામ રોગોપર અકસીર છે.

એક વખત વાપરી ખાત્રી કરી જુઓ.

દરેક વેપારીની દુકાને મળી શકશે.

પ્રોપ્રાઇટરઃ—

એમ. બી. સાકરવાલાની કું.

ભીંડી બજાર, મુંબઈ નં. ૯

'અને એ પછી બધું દીવા જેવું હતું સમરસેન ઘોડીને નાળા તરફ લઇ ગયો. વિકાજીનો રૂમાલ દોડતાં દોડતાં પડી ગયેલો તે એને જડયો અને રેશમી હોવાથી એ લેવાનું એને મન થયું ને લીધો. નાળા આગળ જઇને પોતાનો કોટ નાળાપર મુકી તેણે મીણબત્તી સળગાવી. એકાએક પ્રકાશ જોઈને અથવા આવતો ભય જાણી લેવાની પ્રાણીઓની શક્તિને લીધે એ ભડકી અને સમરસેનના લમણામાં કુદીને એણે તતડાવીને લાત મારી. એણે ઑપરેશન માટે ચાકુ તૈયાર કર્યું હતું તે હજી એના હાથમાંજ હતું. એકાએક લાત વાગતાંજ તે તમ્મર ખાઇને પડયો અને પડતાં પડતાં ચાકુ એની જાંઘમાં પેસી ગયું. પછી એણે તરફડીયાં ખાધાં અને તરફડાટમાં ચાકુ હાથના સાથે બહાર નીકળ્યું. હજી કાંઇ ખુલાસો કરવાનો રહે છે?'

'બહુજ નવાઇ જેવું!' સર સાહેબ બોલ્યા. 'જાણે તમે ત્યાં હાજર હો એ રીતે બહુ જાણી શકયા છો!'

'અને મ્હારો છેલ્લો વિચાર ઘણો લાંબો હતો. મ્હને એમ લાગ્યું કે સમરસેન જેવો પક્કો અને ખંધો માણસ આવું કામ અનુભવ મેળવ્યા વગર હાથ ન ધરે. શાનાપર એ પોતાનો અખતરો કરે? મ્હારી નજર ઘેટાં પર પડી અને પેલા પોરિઆને મ્હેં પૂછેલું તે તો આપે સાંભળ્યું છે. એનો જવાબ મ્હારા અનુમાનને ટેકો આપનો હતો.'

'આપે બધી વિગતો સ્પષ્ટ કરી છે!' સર સાહેબ આનંદ પામી બોલી ઉઠયા.

'મ્હેં મુંબઇ જઈને ડી. એરવાનને ત્યાં સમરસેનનો ફોટો બતાવી તપાસ કરી તો એણે તરત જવાબ આપ્યો કે 'એ ગૃહસ્થ તો અમારા મોટા ઘરાક છે. એમનું નામ વિજયસેન છે. અને એમનાં પત્ની ફેશનેબલ બાઇ છે તથા ઘણા કિંમતી 'ઓર્ડરો' એમના તર-

ફથી અમને મળે છે.' મ્હારી ખાત્રી છે કે આ બાઇ સાહેબેજ સમરસેનને દેવામાં ઉતાર્યો હેવો જોઇએ અને એનેજ પરિણામેજ આ કામ કરવાનું એને સુઝયું હશે !'

'હજી એક વિગત બાકી રહી જયન્તરાય !' સરસાહેબને યાદ આવવાથી બોલ્યા 'અને તે ચંદ્રકલાની.'

'એટલી મ્હારી પાસે જમે ખાતે રહેવા દો તો મહેરબાની. લ્યો આપણે તો મસ્જીદનું સ્ટેશન હમણાં વટાવ્યું. હવે બોરીબંદર આવશે.'
